

ДОБІР НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЇ В АУДІЮВАННІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Л. В. Шевкопляс

Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка

У статті досліджуються критерії добору навчального матеріалу для формування компетенції в аудіюванні майбутніх учителів у процесі самостійної роботи. Виокремлено критерії добору навчальних аудіотекстів для формування англомовної компетенції в аудіюванні майбутніх учителів. Уточнено параметри автентичності для добору англомовних аудіотекстів. Розглянуто проблему тривалості звучання аудіотекстів для студентів першого курсу.

Ключові слова: самостійна робота, критерії відбору, навчальний аудіотекст, автентичність, компетенція в аудіюванні.

Л. В. Шевкопляс. Отбор учебного материала для формирования компетенции в аудировании будущих учителей в процессе самостоятельной работы. В статье исследуются критерии отбора учебного материала для формирования компетенции в аудировании будущих учителей в процессе самостоятельной работы. Выделены критерии отбора учебных аудиотекстов для формирования англоязычной компетенции в аудировании у будущих учителей. Уточнены параметры аутентичности для отбора англоязычных текстов. Рассмотрена проблема длительности звучания аудиотекста для студентов первого курса.

Ключевые слова: самостоятельная работа, критерии отбора, учебный аудиотекст, аутентичность, компетенция в аудировании.

L.V. Shevkoptyas. Selecting listening materials in teaching listening comprehension to future teachers in individual work. The article deals with the criteria for listening materials selection in teaching listening comprehension to future teachers in individual work. Criteria for listening materials selection in teaching listening comprehension to future teachers are distinguished. The parameters of the authenticity in text selection have been determined. The length of the text has been specified.

Key words: individual work, criteria for selection, methodological pre-conditions, authenticity, listening comprehension competence.

Однією з необхідних умов формування англомовної компетенції в аудіюванні у процесі самостійної роботи (СР) є раціональний добір аудіотекстів та створення відповідної підсистеми вправ.

До проблеми відбору навчального матеріалу для формування компетенції в аудіюванні зверталось багато вчених, зокрема С. Л. Захарова, І. І. Халєєва, І. С. Онісіна, Н. І. Бичкова, О. Б. Метьолкіна, О. В. Єлукіна, Л. І. Іванова, Н. Є. Жеренко, О. В. Кміть, О. В. Носонович, В. В. Черниш, А. І. Черкашина, Н. Р. Петранговська, Л. В. Ягеніч, М. Underwood, Р. Уг. Науковці розглядали принципи та критерії відбору різних видів текстів для навчання аудіювання учнів

середніх загальноосвітніх навчальних закладів і шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов, а також студентів немовних спеціальностей.

Зазначені проблеми досліджувалися стосовно студентів мовних спеціальностей: аудіювання професійно спрямованих повідомлень (Бочкарьова О. Ю), драматичних творів (Сіваченко О. О), аудіотекстів з національними та регіональними типами вимови (Мацнева О. А), теленовін (Вікович Р. І), текстів-інтерв'ю (Літвін І. М), організація само- та взаємоконтроля рівня сформованості англомовної компетенції в аудіюванні (Крапчатова Я. А.), побудова багаторівневої моделі навчання аудіювання в системі професійної підготовки вчителя (Щукіна І. В), аудіювання з письмовою фіксацією суттєвої інформації (Колеснікова К. О.). Однак аналіз наявної методичної літератури дав змогу зробити висновок про недослідженість цієї проблеми стосовно формування англомовної компетенції в аудіюванні майбутніх учителів у процесі СР.

Метою статті є визначення та уточнення критеріїв відбору навчального матеріалу для формування англомовної компетенції в аудіюванні майбутніх учителів у процесі самостійної роботи. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

1. Уточнити визначення поняття „навчальний аудіотекст”.
2. Окреслити критерії відбору англомовних аудіотекстів для навчання аудіювання у процесі самостійної роботи.
3. Уточнити параметри автентичності аудіотекстів.
4. Виокремити дидактичні та методичні принципи формування англомовної компетенції в аудіюванні майбутніх учителів у процесі самостійної роботи.

Одиницею добору для навчання аудіювання є *аудіотекст*, під яким розуміють текст, призначений для слухового сприйняття [1, с. 24], представлений монологічним або діалогічним повідомленням, що характеризується композиційно-логічною завершеністю, складається з одиниць різних рівнів текстової ієрархії, об'єднаних структурно-смысловими зв'язками і має певну комунікативну спрямованість [7, с. 54].

У нашому дослідженні за одиницю добору навчальних матеріалів для навчання аудіювання у процесі СР візьмемо *навчальний аудіотекст*, під яким розуміємо *автентичний аудіотекст, представлений монологічним або діалогічним повідомленням, що забезпечує досягнення навчальних цілей, а саме розвиток аудитивних та стратегічних умінь у процесі СР*.

Під *критеріями добору* розуміємо основні ознаки, на базі яких здійснюється якісна та кількісна оцінка одиниць, з метою їх включення/ невключення до відповідних мінімумів [5, с. 104]. Уточнене визначення надає О. В. Бирюк, яка під *критеріями добору* розуміє основні ознаки, що стосуються змісту, структури й обсягу повідомлень, за допомогою яких оцінюється текстовий матеріал з метою його використання або невикористання як навчального матеріалу відповідно до цілей навчання [4, с. 65]. Таким чином, критерії відбору дають змогу оцінити навчальний матеріал щодо можливості його використання у навчальному процесі.

Враховуючи наявні в методичній літературі вимоги до змісту і форми навчальних аудіо- / відеотекстів, спираючись на вимоги чинної Програми до рівня сформованості у студентів I року навчання компетенції в аудіюванні [10, с. 48] та враховуючи предмет нашого дослідження, ми виокремили **вісім критеріїв відбору навчального матеріалу** для формування англомовної компетенції в аудіюванні майбутніх учителів у процесі СР, а саме: 1) доступності, 2) новизни та мотиваційної цінності, 3) автентичності, 4) відповідності віковим особливостям студентів, їхньому життєвому досвіду та професійним потребам, 5) тематичності, 6) виховної цінності, 7) жанрової та типологічної різноманітності, 8) тривалості звучання аудіотексту.

Оскільки в центрі уваги дослідження є процес формування англомовної компетенції в аудіюванні у процесі СР, одним з головних вважаємо **критерій доступності**, під яким розуміємо відповідність мовного матеріалу тексту рівню мовної підготовки студентів та обов'язковому для засвоєння мінімуму. Слід відзначити, що від цього критерію залежить успішність аудіювання як виду мовленнєвої діяльності, оскільки увага слухача може бути сконцентрована на змісті повідомлення лише в тому разі, якщо мовна сторона аудіотексту не викликає значних труднощів. Згідно з чинною Програмою мовний матеріал аудіотестів для I курсу має бути зразком літературної англійської мови. Мовний та лінгвосоціокультурний потенціал навчальних матеріалів, що виражається в лексичному, граматичному, фонетичному та фоновому оформленні, відповідає рівню B 2 згідно із Загальноєвропейськими Рекомендаціями [6]. Лінгвосоціокультурне оформлення аудіотексту передбачає знання студентами реалій, фонової лексики, прислів'їв, приказок тощо. Екстралінгвістична інформація передається через музику та природні шуми.

Експериментальні дані підтверджують, що кількість граматичних структур та лексичних одиниць, за умови, що вони не є ключовими словами повідомлення та можуть бути зрозумілі за контекстом, не повинна перевищувати 3% всіх слів в аудіотексті [3, с. 229]. Доступність мови аудіотексту забезпечує можливість для автоматизації механізмів аудіювання – збільшення поля розпізнавання, швидкого розпізнавання мовного матеріалу, що впливає на повноту та глибину розуміння. Наявність у тексті незнайомої лексики та граматичних конструкцій значно ускладнює розуміння тексту, проте не слід пропонувати для прослуховування тексти з усуненими мовними труднощами з метою розвитку мовної здогадки студентів [8, с. 96]. При цьому незнайомі слова на початку тексту більше ускладнюють розуміння ніж слова, розташовані в середині або в кінці, оскільки з'являється можливість розуміння слова за контекстом.

Вид мовлення, що сприймається, може по-різному впливати на глибину розуміння аудіотексту. В ситуаціях реального спілкування діалогічне мовлення трапляється частіше, ніж монологічне. До того ж, згідно з вимогами щодо навчання аудіювання для студентів I курсу, більшість рекомендованих текстів (бесіди, розмови, інтерв'ю) мають природу діалогів. Виходячи з цього, в ході добору текстів для формування англомовної компетенції в аудіюванні у майбутніх учителів

будемо використовувати тексти монологічного та діалогічного характеру з переважанням останніх.

При сприйнятті на слух фраза розуміється не шляхом аналізу та наступного синтезу складових слів, а шляхом розпізнавання інформативних ознак. Інтонація є найбільшою інформативною ознакою, оскільки за допомогою неї слухач може сегментувати мовлення на окремі синтаксичні блоки, розуміти зв'язок між частинами речень, а отже, й розуміти зміст [2, с. 162]. До компонентів інтонації та просодії відносять висоту основного тону, гучність, наголос, тембр, паузи, тривалість, ритм, темп мовлення. Окрім того, сприйняте на слух мовлення характеризується індивідуальними особливостями голосів, тембрів, дикцією мовців, чіткістю артикуляції, виразністю та якістю вимовлених звуків [8, с. 29]. Темп мовлення складається з двох величин – кількості слів за хвилину та кількості пауз. У процесі спілкування найбільш поширеним є середній темп мовлення (240–250 слів/за хвилину) з незначними відхиленнями в бік збільшення чи зменшення. Таким чином, на першому курсі темп мовлення в аудіотекстах становить 220–280 слів за хвилину. Інша просодична характеристика – інтонація – дає змогу поділити мовлення на синтагми, визначити тип речення, емоційне ставлення мовця. Наголос виконує смислорозрізнявальну, синтаксичну, контрастивну та експресивну функції. За допомогою тембру мовець висловлює почуття, настрої. Отже, просодичні характеристики можуть суттєво полегшити або ускладнити розуміння тексту.

При доборі аудіотекстів слід також враховувати *критерій доступності* навчальних матеріалів в плані змісту, оскільки поряд з новою текстом повинні містити вже відому реципієнту інформацію з метою поглиблення знань з певної проблеми, теми.

Активність психічної діяльності студента під час сприйняття аудіотексту підтримується його ставленням до змісту. Новизна інформації забезпечує умови для прослуховування тексту як пізнавальної діяльності, є засобом розширення знань про навколишній світ. На думку О. В. Бирюк, *критерій новизни та мотиваційної цінності* підкріплюється практичною корисністю, що виражається як реальна можливість використання студентами почутої інформації в різних сферах діяльності [4, с. 156]. Таким чином, майбутні вчителі можуть використати здобуту інформацію під час сприймання іншої інформації на схожу тематику для досягнення глибшого розуміння тексту, під час спілкування з носіями мови, для розширення кругозору тощо. Наявність елемента новизни привертає увагу слухача та дає змогу утримати її протягом звучання тексту. Інтерес та захопленість, які виникають під час слухання, допомагають побороти почуття тривоги та невпевненості, які часто спричиняє недосвідченість слухачів. Слухач краще сприймає змістовний текст, аніж спрощений, якщо повідомлення містить елемент новизни. При цьому слід уникати інформаційної перенасиченості текстів, рівномірно розподіляти нову інформацію в тексті з огляду на те, що прослуханий текст є основою для породження усномовленневого висловлювання [8, с. 96].

До одного з ключових критеріїв належить *автентичність навчальних матеріалів*. За І.І. Халєєвою це поняття означає, що такі аудіотексти продукуються носіями мови для носіїв мови у реальних умовах спілкування, та включає *автентичність презентації* (текст продукується носіями мови) та *автентичність картини світу* (мовної та когнітивної), що представлена у повідомленні [11, с. 192]. Так, Ф. Мішан розмежовує поняття автентичності та оригінальності текстів. Тексти можуть бути оригінальними, якщо вони взяті з ситуації реального спілкування носіїв мови. Автентичність є ознакою зв'язку між текстом та слухачем і передбачає наявність вправ для роботи з текстом, які відповідають можливостям використання аудіотексту у реальних умовах спілкування [13]. Таким чином, ми можемо говорити про автентичність у навчанні за умови створення відповідних комунікативних вправ на основі роботи з оригінальним аудіотекстом.

У рамках нашого дослідження зупинимось на визначенні відмінних рис автентичних текстів. Усі автентичні тексти можна поділити на власне автентичні та методично автентичні (термін О. О. Носонович). До власне автентичних аудіотекстів відносять тексти, що продукуються носіями мови для носіїв мови в реальних умовах спілкування [9, с. 14]. Поряд із суто автентичними текстами в навчальному процесі доцільно використовувати і методично-автентичні тексти, які спеціально створюються для навчальних цілей, але зберігають ознаки автентичності.

Автентичність аудіотексту можна визначити за певними параметрами, до яких відносять: 1) культурологічну автентичність – означає ознайомлення з культурою країни, мова якої вивчається, побутом, традиціями тощо; 2) інформаційну автентичність – текст містить нову, цікаву для слухача інформацію; 3) ситуативну автентичність – наявність природної ситуації спілкування, інтерес носіїв мови до обговорюваної проблеми; 4) автентичність національної ментальності – відбиває національну специфіку країни, для якої матеріал призначений; 5) реактивну автентичність – здатність тексту викликати у слухача автентичні емоції, пізнавальну, мовленнєву реакцію; 6) автентичність оформлення – означає наявність звукового ряду в аудіотексті: шум транспорту, дзвінки телефону, розмови перехожих тощо (аудіотекст супроводжується звуками, характерними для ситуації спілкування); 7) автентичність завдань до тексту – стимулюють взаємодію з текстом, надають мотивованого, природного характеру роботі з текстом [13, с. 8].

Вважаємо, що на I курсі навчання студентів мовних спеціальностей доцільно використовувати власне автентичні та навчально автентичні тексти, які є в автентичних навчальних посібниках, аудіо- та відеокурсах, на освітніх сайтах для викладачів іноземних мов, сайтах засобів масової інформації тощо.

Важливу роль відіграє культурознавча цінність автентичних аудіо- та відеоматеріалів, оскільки саме аудіюванню як виду мовленнєвої діяльності належить вагома роль у формування у студентів світогляду про сучасний багатомовний світ, цінності та особливості рідної та іноземної культур завдяки насиченості текстів для аудіювання лінгвокраїнознавчою інформацією. Автентичний

текст сприяє формуванню полікультурної мовної особистості за умови відображення реальної картини багатонаціонального світу [12, с. 47].

Таким чином, слід враховувати автентичність аудіотекстів при їх доборі для організації самостійної роботи студентів – майбутніх учителів, оскільки відповідність цьому критерію забезпечує культурологічну цінність навчальних матеріалів, природність ситуації, емоційний вплив на реципієнта, що уможливлює реалізацію цілей навчання аудіювання.

Характеризуючи наступний критерій добору аудіо- /відеотекстів – критерій **відповідності віковим особливостям студентів, їхньому життєвому досвіду та професійним потребам**, слід зазначити, що успішність навчання аудіювання значною мірою залежить від того, наскільки значимими для студентів є навчальні тексти. Лише в цьому разі є можливість виникнення інтересу, що створює мотив для навчальної діяльності. Значимість отриманої інформації для студентів визначається трьома складовими: 1) відповідності змісту тексту рівню інтелектуального розвитку й віковим особливостям; 2) життєвому досвіду студентів; 3) їхнім пізнавальним та емоційним очікуванням у професійній сфері [12, с. 47].

Під час добору навчального матеріалу слід брати до уваги **критерій тематичності**, який означає, що навчальні тексти мають співвідноситися з темами і проблемами спілкування, визначеними Програмою для I року навчання та представлені такими тематичними блоками: „Персональна ідентифікація” (“Personal Identification”), „Моя родина” (“My Family”), „Немає кращого місця за рідний дім” (“There’s no place like home”), „Їжа та приготування страв” (“Meals and Cooking”), „До ваших послуг” (“At Your Service”), „Пори року та погода” (“Seasons and Weather”), „Життя та навчання студентів” (“Student’s Life and Studies”), „Рідне місто” (“Places”) [10, с. 42–48].

Визначена нами виховна мета навчання зумовила виокремлення **критерію виховної цінності**. Навчальні тексти є способом пізнання світу, звернення до почуттів та емоцій, а також спонукання до роздумів та співпереживань, формування смислових установок для дій та вчинків, прийняття рішень. Вони допомагають формувати ціннісні орієнтації – систему фіксованих моральних установок, що є стимулом активності особистості [7, с. 100].

При доборі аудіотекстів враховуємо також **критерій жанрової та типологічної різноманітності**. Для прослуховування студентам пропонуються тексти різних типів та стилів. Їх відбір здійснюється з урахуванням етапу навчання з поступовим ускладненням текстів в ході накопичення студентами „досвіду в аудіюванні”. Згідно з вимогами чинної Програми аудіювання має здійснюватись в таких типах текстів: короткі розповіді, описи, короткі розмови, телевізійні новини, програми про поточні події [10, с. 48]. Слідом за О. А. Мацневою будемо дотримуватись такого поділу текстів на стилі мовлення: інформаційний (оголошення, новини, програми про поточні події), розмовний (розповідь, розмова), науковий (бесіда, розповідь, розмова).

Останнім критерієм добору аудіотекстів для формування англомовної компетенції в аудіювання у процесі СР є *критерій тривалості звучання аудіотексту*. Обираючи матеріали різної тривалості, слід враховувати мету прослуховування тексту. Так, для докладного розуміння рекомендована тривалість тексту становить не більше 2 хвилин на початковому етапі, а для відеоматеріалів 6-7 хвилин є оптимальним часом для сприйняття без значних втрат інформації [12, с. 49]. Тривалість звучання аудіотексту для навчання аудіювання студентів першого курсу мовних спеціальностей ВНЗ, на думку К. О. Колеснікової, становить 3-5 хвилин залежно від жанру та складності. При прослуховуванні коротких, але змістовних текстів, у студентів формуються навички та розвиваються вміння розуміти повідомлення, що в подальшому надасть можливість слухання складних у мовному плані та довших аудіотекстів.

Розглянемо процедуру та джерела добору аудіотекстів для навчання аудіювання майбутніх учителів у процесі СР.

У зв'язку з інтенсивним проникненням різних форм Інтернет-взаємодії в навчальний процес відбувається пошук нових джерел аудіотекстів для розвитку вмінь аудіювання, одним з яких є подкасти.

Дослідження вітчизняних та зарубіжних учених (Сисоєв П. В., Євстігнєєв М. М., Тамбовцева О. Б., Сафонова В. В., Тітова С. В., Хохлушіна О. В.) свідчать про те, що подкасти дають змогу реалізувати цілі формування компетенції в аудіюванні у процесі самостійної роботи, розвивають культуру сприйняття іншомовного аудіотексту з метою підготовки до міжкультурного спілкування.

Під подкастами розуміємо вид соціального сервісу Інтернету нового покоління Веб 2.0, що надає можливість користувачам всесвітньої мережі прослуховувати, переглядати, створювати та розповсюджувати в ній аудіо- та відеопередачі. Подкасти можуть бути представлені окремими файлами або ж серіями файлів, та розташовані за однією адресою. Їх можна прослуховувати в онлайн-режимі, або ж Інтернет-користувач має можливість завантажувати файли та прослуховувати їх у зручний для себе час. Тривалість трансляції подкастів може коливатися від декількох хвилин до декількох годин. Для зручності користування подкастами може бути використана спеціальна програма iTunes, що дає змогу користуватись подкаст-каналами певної тематики.

До переваг використання такого сервісу Інтернету, як подкастинг, в системі навчання аудіювання ми відносимо: 1) вільний доступ студентів до навчальних матеріалів; 2) можливість багаторазового прослуховування аудіо- / відеоповідомлень; 3) наявність елемента новизни, що стимулює мотивацію до навчання; 4) відповідність представлених аудіоматеріалів вимогам до сучасних навчальних матеріалів; 5) можливість отримання нових аудіотекстів заданої тематики; 6) аудіовізуалізацію сприйняття.

Науковці (Тітова С. В., Хохлушіна О. В., Черниш В. В.) звертались до визначення дидактичних функцій та якостей подкастів у навчанні ІМ. До дидактичних якостей та відповідних їм функціям подкастингу у процесі формування англомовної компетенції в аудіюванні відносять: 1) звукову природу – можливість урахування індивідуальних навчальних стилів студентів, удосконалення усних видів мовленнєвої діяльності (говоріння, аудіювання), розвиток та удосконалення слуховимовних навичок, 2) мультимедійність – мотивацію студентів до навчання, розвиток творчих здібностей, формування медіаграмотності студентів, 3) максимальну ефективність організації інформаційного простору і часу – інтенсифікацію процесу навчання, збільшення навчального часу, розвиток навчальної автономії студентів, самоорганізації, самоконтролю, створення сприятливого середовища для індивідуальної траєкторії навчання, 4) інтерактивність – забезпечення зворотного зв'язку у режимі викладач – студент, розвиток комунікативних і творчих умінь, мотивація студентів до пізнавальної діяльності, 5) простоту використання і доступність застосування – мотивація студентів до навчання та застосування інформаційних технологій у навчальному процесі.

Подкасти, представлені в мережі Інтернет, можна поділити на дві групи: 1) професійно створені подкасти (за структурою, змістом, озвученням); 2) любительські аудіоблоги. Для досягнення цілей навчання аудіювання майбутніх учителів можливо використання лише навчальних подкастів, призначених для вивчення іноземних мов, що належать до групи професійно створених подкастів.

У нашому випадку вважаємо за доцільне включити використання подкастів у двох варіантах: 1) відбір подкастів викладачем для включення аудіотекстів в комп'ютерну навчальну програму; 2) самостійний відбір подкастів та їх прослуховування студентами із запропонованих викладачем директорій подкастів. В запропонованій нами моделі організації навчання виділено блоки аудіотекстів для обов'язкового прослуховування всіма студентами та варіативну частину, яка містить інструкції щодо вибору та самостійного прослуховування аудіотекстів із запропонованого переліку директорій подкастів. Такий підхід до організації навчання в аудіюванні уможливило реалізацію принципу індивідуалізації навчання та розвиток автономії студентів.

Слід зазначити, що нами відбиралися такі аудіотексти, які відповідали більшості критеріїв. У разі протидії декількох критеріїв противага надавалась критеріям доступності, новизни та автентичності. Як вже зазначалося, новизна сприйнятої інформації забезпечує утримання уваги слухача протягом тривалості аудіотексту, а доступність уможливило самостійне прослуховування та виконання післятекстових завдань.

Наведемо приклад відібраного нами аудіотексту (відібраний з сайту bbc.co.uk/podcasts/series/english) для формування англомовної компетенції в аудіюванні майбутніх учителів у процесі СР та проаналізуємо їх за визначеними критеріями.

Приклад. Текст „Living on my own”.

Tapescript

I want to talk about my experience of moving out and living on my own. Moving out to live on your own is not very common in Hong Kong. Many people still choose to live with their parents even though they have a decent job and they're already at their thirties. Many of them would stay with their parents until they get married. There are several reasons behind – firstly, Hong Kong's rent is expensive, many people would rather save up more money to purchase an apartment instead of renting one. Secondly, the Chinese traditional value of family is that the parents are the ones who brought you up. When you become an adult, you should also take good care of your parents and you should spend more time to be with them. And of course there are people who are still dependent on their parents for food, clothing, household chores, etc.

When I tell people about the idea of moving out, many people's reaction is like, "what do your parents say?" because they assume the parents would not like their children to leave them. Well I don't know if my parents like it but I can tell you my parents support and respect my decision. They think it is good for me to try and live on my own and then I would know it is the best to stay with my family.

The most important reason for independent living is to save the travelling time to work. It used to take me one hour fifteen minutes to travel to work from my previous living place. From my new apartment, it just takes me thirty minutes so I saved forty-five minutes' travelling time. I don't have to get up so early and I save two-third of my travelling cost. It does not only save my time to travel for work but also from most of the places in Hong Kong. In addition, I gain my personal space and freedom by independent living. I make my own decision all the time, I do not have to say whether I would go home for dinner, I can invite my friends to come up and stay late.

Of course there are some trade-offs in living on your own. If you want to rent an apartment, there are lots of preparatory works to do. You have to keep visiting the apartments to search for your ideal one. You have to negotiate with the landlord about the price, furniture inclusion, who is responsible for the maintenance of the furniture and equipments. My experience was that after we moved into the apartment, it was not until the kitchen cupboard was soaked with water that we found out there was water leakage in the kitchen sink.

Money is the main issue in living on your own. You have to be responsible for all the expenses, for example, the rent, electricity, gas, water, telephone, internet bills, etc. Therefore you've got to be well prepared and save up for your bills. Although I find my transportation time much shorter, the saved time is spent on other things, such as cooking and some other household chores. I think preparing and cooking the food do occupy a significant portion of my time, therefore I always try to make simple meals. On the other hand, I have to regularly tidy up my apartment and wash my clothes, so it doesn't really save much of my time after all.

Now everything is settled down, I'm getting used to my new life and I am enjoying it. I feel that moving out makes it easier for me to strike a balance between my work, my social life, my study and my family. It may be troublesome but it may worth.

Наведений приклад відповідає критерію доступності, оскільки лексична та граматична насиченість тексту співвідноситься з вимогами Програми для першого року навчання. До того ж тема, яка порушена в аудіотексті, є відомою для студентів, тому реалізується доступність у змістовому плані.

За критерієм новизни та мотиваційної цінності текст є таким, що викликає інтерес у слухачів, оскільки уможлиблює наявність різних поглядів на порушену проблему та стимулює до уважного слухання.

Текст є автентичним, оскільки продукується носіями мови в реальних умовах спілкування. Він відповідає віковим особливостям студентів, оскільки порушується відома для багатьох підлітків проблема взаєморозуміння з батьками. Текст належить до тематичного блоку “Моя родина”. Виховний потенціал тексту визначає його відповідність критерію виховної цінності. Тривалість звучання тексту складає 3 хвилини.

Таким чином, ми охарактеризували критерії, за якими слід обирати аудіотексти для формування англомовної компетенції в аудіюванні майбутніх учителів у процесі СР. Так, за критерієм *доступності* мають бути відібрані такі аудіотексти, які відповідають рівню мовної підготовки студентів та обов’язковому для засвоєння мінімуму. Відповідно до критерію *новизни*, аудіотекст повинен привертати увагу слухача та забезпечувати її утримання під час прослуховування тексту. Критерій *автентичності* передбачає культурологічну цінність навчальних матеріалів, природність ситуації, емоційний вплив на реципієнта, що уможлиблює реалізацію цілей навчання аудіювання. За критерієм відповідності *віковим особливостям студентів, їхньому життєвому досвіду та професійним потребам*, перевага надається аудіотекстам, що відповідають рівню інтелектуального розвитку студентів, їхнім пізнавальним та емоційним очікуванням у професійній сфері. Критерій *тематичності* означає, що навчальні тексти співвідносяться з темами і проблемами спілкування, що входять до змісту навчання студентів на I курсі мовних спеціальностей. За критерієм *виховної цінності* обрані для навчання аудіотексти мають спонукати студентів до роздумів, співпереживань, формувати смислові установки для дій та вчинків. Відповідно до критерію *жанрової та типологічної різноманітності*, аудіотексти представлені в інформаційному, розмовному та науковому стилях мовлення. Критерій *тривалості звучання аудіотексту* передбачає, що оптимальна тривалість аудіотексту становить 3–5 хвилин залежно від жанру та складності. Вважаємо, що ці критерії відповідають змісту навчання аудіювання на досліджуваному етапі та уможлиблюють реалізацію навчальних цілей.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо в розробці підсистеми вправ для формування англомовної компетенції в аудіюванні майбутніх учителів у процесі самостійної роботи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Азимов Э. Г. , Щукин А. Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения иностранным языкам) / Анатолий Николаевич Щукин. – М.: Издательство ИКАР. – 2009. – 448 с.
2. Гальскова Н.Д. Теория обучения иностранным языкам: Лингводидактика и методика: Учеб. пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин.яз. высш. пед. учеб. заведений / Н. Д. Гальскова, Н. И. Гез. – М. : Издательский центр „Академия”, 2004. – 336 с.
3. Елухина Н. В. Основные трудности аудирования и пути их преодоления / Н. В. Елухина // Общая методика обучения иностранным языкам: [Хрестоматия] / [Сост. А. А. Леонтьев]. – М. : Рус. яз., 1991. – С. 226–238.
4. Бирюк О. В. Методика формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів у навчанні читання англійських публіцистичних текстів: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Бирюк Ольга Василівна – К., 2005. – 196 с.
5. Бориско Н. Ф. Концепция учебно-методического комплекса для практической языковой подготовки учителей немецкого языка (на материале интенсивного обучения): Монография / Наталья Федоровна Бориско. – К. : Изд. центр КГЛУ, 1999. – 268 с.
6. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / [науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва]. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
7. Кміть О. В. Тестовий контроль адитивних умінь студентів немовних факультетів вищого педагогічного навчального закладу (II курс, англійська мова) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Кміть Олена Володимирівна. – К., 2000. – 156 с.
8. Колесникова Е. А. Обучение аудированию с письменной фиксацией существенной информации студентов первого курса языкового педагогического вуза (английский язык): дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Катерина Алексеевна Колесникова. – М., 2008. – 240 с.
9. Носонович Е. В. Методическая аутентичность в обучении иностранным языкам / Е. В. Носонович // Иностранные языки в школе. – 2000. – № 1. – С. 11–16.
10. Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п'ятирічний курс навчання) : проект / [кол. авт. : С. Ю. Ніколаєва, М. І. Соловей, Ю. В. Головач та ін.]. – Вінниця : Нова книга, 2001. – 246 с.
11. Халеева И. И. Основы теории обучения пониманию иноязычной речи / Ирина Ивановна Халеева. – М. : Высшая школа, 1989. – 240 с.
12. Щукина И. В. Методика построения многоуровневой модели обучения аудированию в системе профессиональной подготовки учителя иностранного языка : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Ирина Владимировна Щукина. – М., 2009. – 261 с.
13. Mishan F. Designing Authenticity into Language Learning Materials / F. Mishan. – Intellect Books: Bristol, 2005. – 330 p.